

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL

NÚMERO 40 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE DE 1997

**Consell Insular
de Mallorca**

alimara

Núm 40

Segona Època, desembre de 1997

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: (971) 76 07 62
Fax: (971) 76 19 52

Portada: **Xisco Fuentes**

Maquetació
i impressió: Gràfiques Son Espanyolet

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Com podem veure, el que dèiem a la presentació del bloc anterior és una realitat; ara us presentam un altre servei que compleix anys, també deu, i que és el Servei d'Atenció als Jutjats, del qual també ens n'alegram i desitjam el millor per als anys vinents.

L'article en qüestió, "Servei d'Atenció Social als Jutjats. Resum de la memòria del Servei en el seu 10è aniversari", de Manuel Alcarreta i Gerardo de la Vega, el presenten els seus autors a demanda d'aquesta redacció en assabentar-se de l'aniversari i per creure convenient publicar informació sobre la prevenció terciària, o la que es fa amb els subjectes que ja han traspassat la línia de la norma social i han emprès el camí d'estar fora de llei. Per aquest segon motiu, creïrem oportú també poder comptar amb l'anàlisi del treball que es realitza als serveis socials de la Presó de Palma que ajudàs a complementar l'article que avui us presentam, però no ha pogut ser, encara que esperam poder publicar algun article dels professionals del treball social a la Presó en futurs números d'Alimara.

Tornant a l'article que us presentam seguidament, cal dir d'ell que és l'anàlisi de la memòria de 1996 de dit Servei, on se'ns fan cinc cèntims del treball realitzat i del perfil dels seus usuaris, a part d'explicar qui i què és el Servei i la seva dependència.

Abans d'acabar, cal dir també que el que més interessava a aquesta redacció quan es va posar en contacte amb els autors era el perfil de l'usuari del Servei al llarg d'aquests 10 anys, però no es pot presentar en aquest número ja que encara hi estan treballant, però tenim la paraula de Gerardo de la Vega i Manuel Alcarreta que, una vegada acabat l'estudi, el publicaran a la revista; previsiblement el proper número 41.

SERVEI D'ATENCIÓ SOCIAL ALS JUTJATS
Resum de la memòria del Servei en el seu
10è aniversari

Manuel Alcarreta Cenoz i
Gerardo de la Vega Alemparte
Treballadors Socials dels SASJ

Antecedents

L'any 1986 la Junta de Jutges d'Instrucció de Palma de Mallorca va acordar iniciar gestions per tal d'aconseguir la creació d'un Servei d'Assistència Social al Jutjat de Guàrdia, conexedora del que funcionava a Barcelona des de l'any 1984, de característiques similars. La finalitat era donar orientació i ajuda al detingut per tal de canalitzar i treballar les problemàtiques socials presentades. Després de diverses gestions, es va traspasar aquesta demanda a l'IREs.

La posada en marxa del Servei va ser possible a partir de les subvencions rebudes de l'INSERSO, la Direcció General d'Acció Social de la Conselleria de Sanitat del Govern Balear, la Regidoria d'Acció Social de l'Ajuntament de Palma i del Departament d'Acció Social del Consell Insular de Mallorca, permetent la seva continuïtat i estabilitat al llarg d'aquests 10 anys.

Aquest projecte ha anat evolucionant i adaptant-se amb els anys d'acord amb les necessitats detectades en el Servei, dels canvis produïts dins l'organització judicial i de les modificacions que han tingut lloc en matèria de legislació penal.

Després de deu anys d'existència, durant els quals s'han atès a gairebé dues mil persones, en aquests moments el Servei atén prioritàriament les persones que es troben encausades. En menor nombre, atén també persones no encausades que presenten un altre tipus de problemàtica judicial (civil, víctimes, etc.). Per altra banda, es pot definir com un servei pont entre l'Administració de Justícia i d'altres serveis socials que té la finalitat d'assessorar jutges i/o fiscal de les situacions personals en què es troben els individus, i també els professionals dels serveis socials i/o de la salut orientant-los sobre la situació judicial dels seus usuaris. Igualment, porta a terme la gestió, el control i el seguiment de l'aplicació de mesures de seguretat alternatives.

Dependència Jurídica

L'Institut de Reinserció Social (IREs), és una associació civil, organització no-governamental, sense ànim de lucre, que realitza una tasca social, assistencial i educativa especialment adreçada a col·lectius i persones amb problemàtica de delinqüència, de drogoaddicció i, en general, de marginació, per tal de facilitar la seva reinserció social.

L'acció social de l'IREs es desenvolupa principalment en l'àrea de Catalunya i Balears, encara que el seu àmbit d'actuació és estatal. Així mateix, manté contactes de cooperació amb organitzacions internacionals del mateix sector (l'IREs és membre fundador de la Conferència Europea Permanent de la Probation - CEP, des del 1983).

El Servei d'Atenció Social als Jutjats (SASJ), és un dels diferents programes que actualment du a terme l'IREs.

Durant l'any 1995 i 1996 han subvencionat aquest Servei la Regidoria d'Acció Social de l'Ajuntament de Palma i el Departament d'Acció Social del Consell Insular de Mallorca, fent possible la viabilitat econòmica i amb els quals es mantenen freqüents contactes per intercanviar opinions i experiències.

Composició de l'equip

L'equip del Servei d'Atenció Social als Jutjats de Palma està integrat per dos treballadors socials que realitzen la intervenció directa al servei.

A la seu central d'IREs a Barcelona es realitzen les tasques de direcció, coordinació, supervisió, administració i suport als professionals.

El servei està ubicat a les mateixes dependències dels Jutjats d'Instrucció i de Penal de Via d'Alemanya, a Palma, comptant amb un despatx per dur a terme la seva activitat.

Objectius

Actualment, la finalitat del Servei és facilitar la compatibilitat de l'Administració de Justícia amb la reinserció social dels acusats i/o condemnats. Per assolir-ho, s'han marcat els següents objectius generals:

- Facilitar la connexió entre el sistema judicial i els serveis socials, terapèutics, sanitaris, etc., per possibilitar/facilitar la reinserció social de qualsevol persona encausada i/o condemnada penalment.
- Oferir a l'encausat els recursos i instruments necessaris per tal de normalitzar la seva situació personal en tots els àmbits i prevenir la reincidència delictiva.
- Sensibilitzar la societat sobre la problemàtica de la delinqüència, aportant una perspectiva resocialitzadora en oposició a una visió estrictament repressiva.

Aquests objectius generals generen els següents objectius específics:

A.- En relació amb els acusats

- 1.- Donar resposta a situacions de necessitat emocional o material derivades del contacte amb l'entorn policial i judicial (ja sigui primer contacte o no), en el moment inicial del procés.
- 2.- Facilitar el coneixement del procés judicial i reforçar la responsabilitat de l'encausat enfront de les causes en què està implicat.
- 3.- Informar sobre els recursos socials existents en relació a la problemàtica presentada.
- 4.- Promoure la possibilitat de dur a terme un procés de reinserció social, mobilitzant els recursos necessaris per fer-ho possible.

B.- En relació amb els no acusats

Informar dels recursos de què disposen les distintes Administracions i, si és el cas, remetre'ls als organismes competents.

C.-En relació amb les autoritats judicials

- 1.- Informar i acreditar sobre les circumstàncies personals, familiars, socials i l'evolució i procés de reinserció que segueixi l'encausat, perquè pugui ser tingut en compte en qualsevol de les fases del procediment (declaració, instrucció, acusació, defensa, vista, sentència o execució).
- 2.- Assessorar sobre aquelles qüestions que requereixin una perspectiva social.
- 3.- Atendre aquelles situacions detectades en l'entorn judicial que, per les característiques inherents a l'administració de justícia, precisen d'una intervenció social.
- 4.- Oferir una figura intermediària i de gestió davant els serveis socio-sanitaris, de manera especial pel que fa al compliment de mesures de seguretat alternatives a la presó.

D.-En relació amb els serveis socials, de salut o educatius

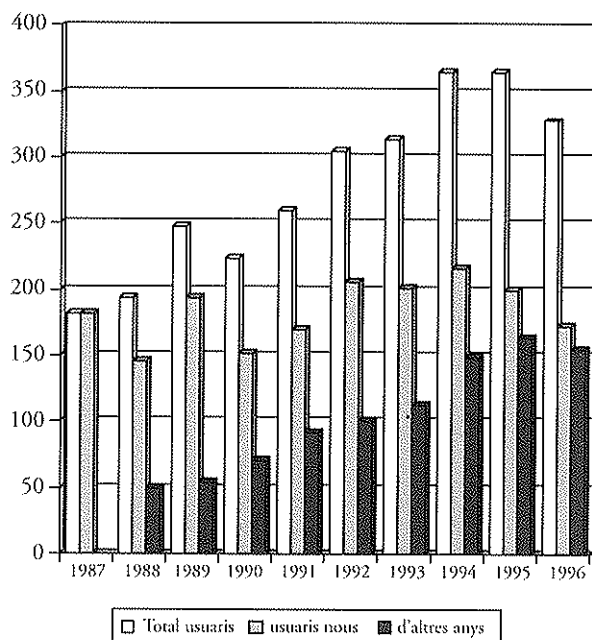
- 1.- Facilitar l'accés d'aquests serveis a l'entorn judicial, oferint la mediació o l'assessorament necessari.
- 2.- Integrar els aspectes judicials en la intervenció que realitzen aquests serveis, arribant, si això és possible i es dona el cas, al compliment en el seu si de la pena imposada.

E.-En relació amb la comunitat

Conscienciar sobre la necessitat de disposar d'instruments legals més positius per facilitar la reinserció de la població amb problemàtica judicial.

DADES DE LA MEMÒRIA

EVOLUCIÓ INTERANUAL DEL Nre. D'USUARIS ANYS 1987-1996

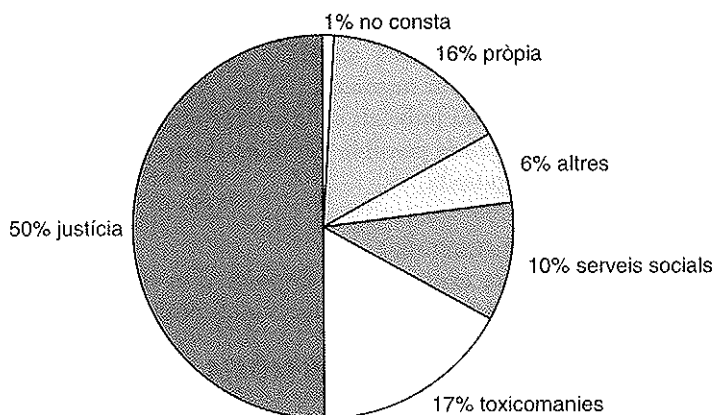

IReS, i en concret el Servei d'Atenció Socials als Jutjats, ha atès a 692 persones al llarg dels anys 1995 i 1996, i durant els seus deu anys d'existència s'han atès gairebé dues mil persones. En tot cas, la memòria destaca altres dades, encara que per facilitar la lectura d'aquest resum ens limitarem en alguns apartats a les dades referents a l'any 96.

La tendència a anar incrementant en nombre d'usuaris s'ha paratitzat, produint-se un descens de l'11% en relació als anys 94 i 95.

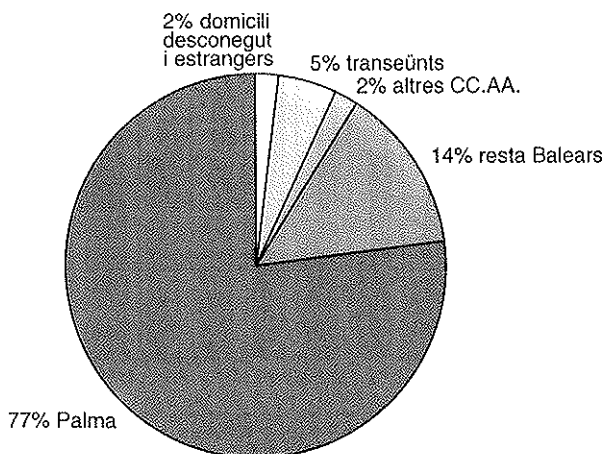
L'any 1996 continua el descens de persones ateses per primera vegada en el nostre Servei, 52,7%; en canvi, es manté l'augment en termes relatius de les persones que la primera acollida es va produir en anys anteriors, un 47,25%, davant d'un 45,05% en 1995 i d'un 40,65% en 1994.

CANAL D'ACCÉS AL SERVEI

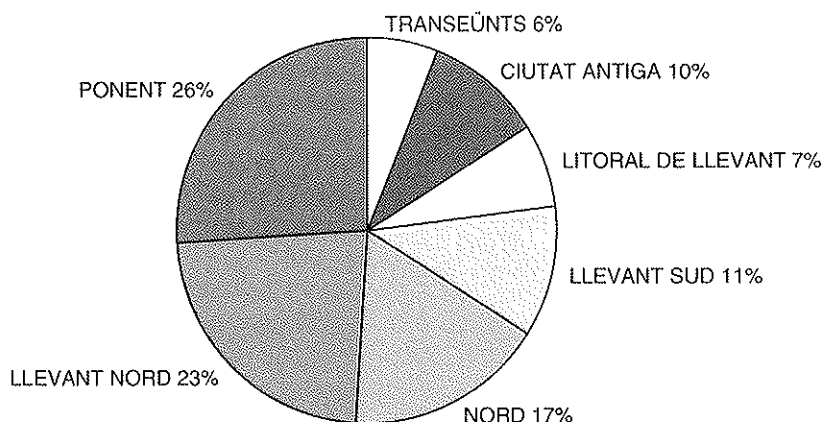

Per valorar el canal d'accés només s'han comptabilitzat aquells usuaris que tenen el primer contacte amb el Servei al llarg de l'any 96, ja que així és possible ajustar millor les tendències de derivació dels diferents àmbits.

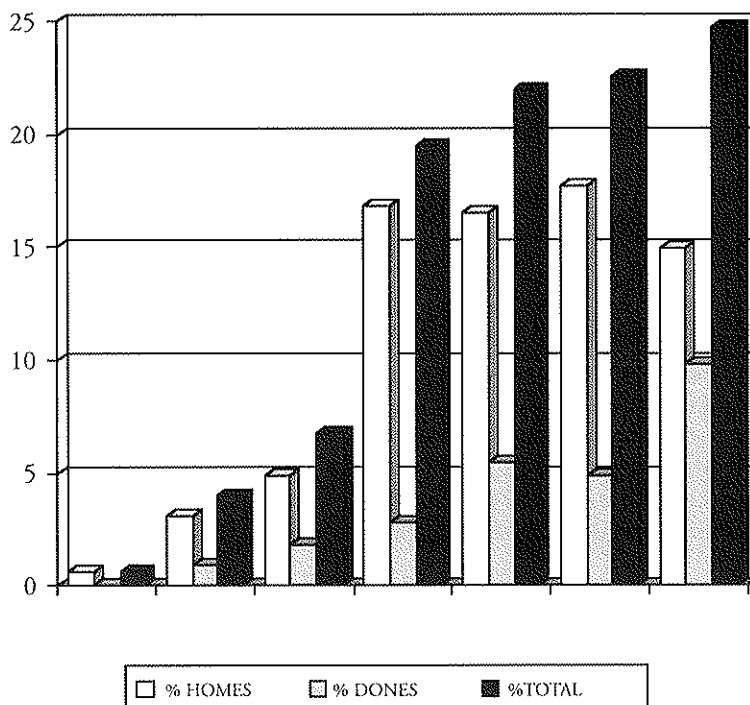
LLOC DE RESIDÈNCIA

RESIDÈNCIA A PALMA PER SECTORS

EDAT I SEXE

Seguint la línia de cada any, les persones ateses en aquest Servei són majoritàriament homes, amb un 74,39% l'any 96. Tot i això, cal destacar que les usuàries implicades en qualche causa penal han augmentat en aquests dos anys, 11,53% l'any 95 i 10'36% l'any 96, davant el 6'6% que representaven l'any 94.

SITUACIÓ JURÍDICA DE LES PERSONES ATESES

Tal i com marquen els objectius del Servei, predomina l'atenció a les persones encausades (un 40'24% en el 96), que majoritàriament han estat acusades en més d'una ocasió (un 75%). Cal senyalar que el grup de dones encausades ate-

ses pel Servei ha augmentat, essent un 54,8% en el 95 i un 56,5% en el 96, davant del total de dones ateses el 1995 amb un 23% i el 1996 un 26,6%. Volem destacar també que de les persones ateses que han estat condemnades, el 31,9% l'any 95 i el 25% l'any 96, han complert en un centre alternatiu a la presó.

Finalment, el grup de no encausats representa el 26% del total de l'any 96.

PROBLEMÀTIQUES DETECTADES I TREBALLADES SEGONS LA MODALITAT D'INTERVENCIÓ (EN RELACIÓ ALS ACUSATS)							
	ACOLLIDES		SEGUIMENTS		TOTALS		
	DETECT	TREBALL	DETECT	TREBALL	DETECT	TREBALL	TOTAL
ECONÒMICA	20	17	1	2	21	19	40
TREBALL	14	6	-	3	14	9	23
HABITATGE	5	21	-	1	5	22	27
FAMÍLIA	91	17	5	11	96	28	124
SALUT	29	33	1	6	30	39	69
DOCUMENTACIÓ	4	8	-	-	4	8	12
JUDICIAL	43	217	1	41	44	258	302
TOXICOMANIES	52	126	6	32	58	158	216
DISMINUCIÓ PSÍQUICA	4	1	1	1	5	2	7
DISMINUCIÓ FÍSICA	2	-	-	1	2	1	3
DISMINUCIÓ SENSORIAL	1	1	-	-	1	1	2
ALTRES	15	4	1	-	16	4	20
SUBTOTAL	280	451	16	98	296	549	845
TOTAL	731		114		845		

En aquest apartat s'indiquen aquells aspectes problemàtics de l'individu sobre els quals hi ha hagut intervenció (treballades) i sobre els quals no n'hi ha hagut (detectades) perquè no ha estat oportú, no hi ha recursos adients o bé no hi ha hagut continuïtat suficient. En tot cas, s'observa que les problemàtiques més treballades són les judicials, toxicomanies i familiars.

En relació amb els no acusats (aproximadament la quarta part del total de persones ateses), un 72'9% presenten qualche tipus de conflicte en relació amb l'Administració de Justícia (civil, testimoni, judicis de faltes).

DEMANDES I MODALITAT D'INTERVENCIÓ					
	DEMANDES	ACOLLIDES	SEGUIMENTS	TOTAL	
J U D I C I A L	INFORMACIÓ I ORIENTACIÓ PROCÉS JUDICIAL	196	18	214	3
	GESTIÓ A L'ÀMBIT JUDICIAL	72	26	98	4
	INFORMES TÈCNICS	6	15	21	4
	COMPLIMENTS ALTERNATIU	5	6	11	
S O C I A L	INFORMACIÓ I ORIENTACIÓ SOCIAL	45	2	47	
	GESTIÓ A L'ÀMBIT SOCIAL	31	8	39	
	CONTENCIÓ I REFORÇ	17	1	18	
	SEGUIMENT	-	13	13	1
	TRACTAMENT DE TOXICOMAN.	43	3	46	9
	SALUT	5	-	5	8
	TREBALL	3	3	6	
	AJUTS ECONÒMICS	12	1	13	
	HABITATGE	8	1	9	
	PRESTACIONS SOCIALS	2	-	2	
	TOTALS	445	97		5 4 2

AVALUACIÓ DELS CASOS EN SEGUIMENT			
VALORACIÓ DEL SEGUIMENT	TANCAT	OBERT	TOTAL
EVOLUCIÓ POSITIVA I EXPEDIENT TANCAT (REINSERCIÓ CONCLOSA)	4	-	4
PROCÉS POSITIU (EVOLUCIÓ FAVORABLE)	2	17	19
PROCÉS INICIALMENT POSITIU AMB EVOLUCIÓ NEGATIVA	4	3	7
PROCÉS NEGATIU D'INICI	2	2	4
MORT	1	-	1
EVOLUCIÓ DESCONEGUDA	7	-	7
TOTAL	20	22	42

Observacions

La tendència a anar incrementant el nombre d'usuaris s'ha paralitzat. L'any 95 no hi va haver cap canvi en relació amb el nombre absolut de persones ateses i durant l'any 96 s'ha produït un descens de 36 casos, o sigui un 11% en relació amb els anys 94 i 95. Amb aquestes xifres podem pensar que aquest Servei ha arribat al màxim volum de persones que pot absorbir amb l'actual infraestructura.

El canal d'accés al Servei ha estat, majoritàriament, per les diferents instàncies de la Justícia i dels programes de toxicomanies, a més dels que han acudit per pròpia iniciativa i derivats pels Serveis Socials d'atenció primària.

Les problemàtiques més freqüents han estat la judicial, la drogodependència i la familiar, continuant la línia d'anys anteriors.

Quant a les demandes formulades pels usuaris, cal destacar que durant l'any 96 n'ha augmentat la mitjana. L'any 95 es varen atendre 364 usuaris i el nombre total de demandes varen ser 516; l'any 96 s'han atès 328 usuaris presentant 542 demandes.

El servei actua de connexió entre el sistema judicial i els recursos sanitaris i socials de la Comunitat, tal i com ho demostra el fet que durant l'any 95 i l'any 96 el SASJ ha atès un total de 100 i 161 demandes, respectivament, d'informació i de gestió que li han estat formulades des dels serveis socials,

programes de tractament de toxicomanies i els jutjats.

S'ha fet ús en 128 ocasions durant l'any 95 i en 210 el 96 de recursos socials de la xarxa comunitària per abordar les diferents problemàtiques i demandes presentades.

En relació amb els seguiments, la valoració és positiva en un 65,3% dels casos l'any 95 i un 54,76% l'any 96.

Ciutat de Mallorca, 26 de setembre de 1997